

А. М. Митко, к. політ. н., доц. кафедри міжнародної інформації Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Україна, м. Луцьк)

Форми транскордонного співробітництва в практиці європейських держав

Робота виконана на кафедрі міжнародної інформації СХУ імені Лесі Українки

Mytko A. M. Cross-border cooperation in the practice of European States. The article analyzes the theoretical and methodological foundations of the study of the concept of cross-border cooperation. The features of its elements and characterized the ground for information support and provision of CBC.

Keywords: cross-border cooperation, forms CBC Euroregions.

Транскордонне співробітництво (ТКС), як елемент державної політики, сьогодні займає достатньо важливе місце, як в системі пріоритетів соціально-економічного розвитку, так і в напрямку європейської інтеграції України.

Україна, завдяки вигідному геополітичному положенню має великі потенційні можливості щодо його розвитку, оскільки 19 з 25 регіонів держави є прикордонними, а зовнішній кордон є найдовшим серед європейських країн – 1390 кілометрів сухопутного кордону з країнами ЄС. Особливістю транскордонного співробітництва України є те, що воно відбувається не тільки на кордонах України з країнами ЄС, а і на кордонах з країнами, що не входять до складу ЄС – Росією, Білорусією та Молдовою.

Серед механізмів, які активно застосовуються у світовій практиці, є актуальними для сучасних глобалізаційних тенденцій та можуть бути застосовані в українських реаліях, є різноманітні форми транскордонного співробітництва – кластери, партнерства, промислові парки, технопарки, проекти, єврорегіони та європейські угруповання територіальної співпраці. Найпростішою формою транскордонного співробітництва є прямі контакти між територіальними громадами – містами, селищами, які, здебільшого, носять неформальний характер та спрямовані на спільні дії у випадку виникнення надзвичайних ситуацій [1, с.13].

Прогресивною формою такого транскордонного співробітництва є утворення єврорегіонів, що передбачає співробітництво адміністративно-територіальних одиниць, і здійснюється відповідно до дво- або багатосторонніх угод про транскордонне співробітництво.

Нині в Україні сформувалась уніфікована система управління транскордонним простором – єврорегіони, які охоплюють всі прикордонні області по периметру державного кордону. В системі регіонального управління вони повинні повністю взяти на себе координацію розвитку транскордонних регіонів і забезпечити їх конкурентоспроможність не лише у внутрішньодержавному, а й у глобальному просторах. Закон України «Про транскордонне співробітництво» надає таке визначення цього терміну: «єврорегіон – організаційна форма співробітництва адміністративно-територіальних одиниць європейських держав, що здійснюється відповідно до дво- або багатосторонніх угод про транскордонне співробітництво» [2].

На сучасному етапі в Європі налічується, за різними джерелами, від 120 до 183 єврорегіони, однак деякі з них лише задекларували своє створення [3]. У Західній і Центральній Європі налічується понад 90 єврорегіонів. Українська сторона активно підтримує створення подібних форм транскордонної співпраці. З початку 1990-х років на кордонах України та

нових держав-членів Євросоюзу було створено чотири єврорегіони, до участі у яких залучено шість областей України. Це «Карпатський єврорегіон» (Україна, Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія), який був створений у 1993 році; єврорегіон «Буг» (Україна, Польща, Білорусь), створений у 1995 році; «Нижній Дунай» (Україна, Молдова, Румунія) – 1998 р.; «Верхній Прут» (Україна, Молдова, Румунія) – 2000 р. Ще чотири єврорегіони були створені трьома областями України разом з країнами СНД: «Дніпро» (Україна, Росія, Білорусь) – 2003 р.; «Слобожанщина» (Україна, Росія) – 2003 р. і «Ярославна» (Україна, Росія), створений у 2007 році. Луганська обласна адміністрація та Адміністрація Ростовської області ініціювали створення на своїх територіях транскордонного об'єднання – єврорегіон «Донбас». У 2010 р. у м. Луганськ керівники Луганської та Ростовської областей (Росія) підписали Угоду про створення єврорегіону «Донбас». У 2012 р. створено єврорегіон «Азов», до складу якого входять територіальні одиниці України та Російської Федерації (Запорізька та Донецька області, АР Крим, Краснодарський край та Ростовська область) (додаток А).

Сенс транскордонного співробітництва, зокрема уособлений в єврорегіонах як у найбільш вдалій формі, має полягати в трансформації прикордонних регіонів у «полюси зростання», мережа яких спроможна утворити своєрідний каркас сталого розвитку країни, сформований на її периферійних територіях [4, с. 142]. Діяльність єврорегіонів та інших учасників і сторін транскордонного співробітництва зводиться до діяльності у рамках спільних проектів та програм – комплексу заходів, спрямованих на розвиток транскордонного співробітництва, які отримують протягом останніх років державну підтримку – сукупність рішень і дій організаційного, правового, фінансового характеру органів державної влади України, спрямованих на реалізацію проектів (програм) транскордонного співробітництва [5].

Джерела:

1. Мікула Н. А. Пріоритети та механізми міжрегіональної та транскордонної співпраці для реалізації потенціалу розвитку, нагромадженого при підготовці та проведенні Євро-2012 : [Аналітична записка] [Електронний ресурс] / Мікула Н.А. // Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/982/>.

2. Про транскордонне співробітництво: [Закон України] №1861-IV від 24 червня 2004 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1861-15>. – Редакція від 02.12.2012.

3. Мікула Н. А. – *Згадувана праця*.

4. Мартинюк В. О. Політична географія та геополітика : [словник-довідник] / В. О. Мартинюк, С. С. Троян. – К. : НМЦВО, 2005. – 256 с.

5. Про транскордонне співробітництво: [Закон України] – *Згадувана праця*.